

Investiční služba a zákaznický majetek

Akcie, které se nestaly součástí zákaznického majetku (nebyly pořízeny na účet zákazníka ani na něj nebyly posléze převedeny), nemohou být vlastnictvím zákazníka (a proto součástí zákaznického majetku zůstávají prostředky svěřené zákazníkem).

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Cdo 5239/2008, ze dne 20.10.2009)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce J. Š., proti žalovanému JUDr. J. S., advokátu, jako správci konkursní podstaty úpadkyně K. Q., a. s., zastoupenému Mgr. M. E., advokátem, za účasti G. f. o. s c. p., zastoupeného JUDr. P. D., Ph.D., LL.M., advokátem, jako vedlejšího účastníka řízení na straně žalobce, o vyloučení akcií ze soupisu majetku konkursní podstaty úpadkyně, vedené u Krajského soudu v Hradci Králové pod sp. zn. 40 Cm 40/2005, o dovolání žalovaného proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 26. června 2008, č.j. 15 Cmo 128/2008-201, tak, že rozsudek Vrchního soudu v Praze 26. června 2008, č. j. 15 Cmo 128/2008-201, se s výjimkou výroku I., jímž byl zamítnut návrh žalovaného na přerušování řízení, zrušuje a věc se v tomto rozsahu vrací odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Rozsudkem ze dne 16. ledna 2008, č.j. 40 Cm 40/2005-139, zamítl Krajský soud v Hradci Králové žalobu, jíž se žalobce domáhal vyloučení 13 kusů zaknihovaných akcií společnosti M. B., a. s., (dále též jen „sporné akcie“) z konkursní podstaty úpadkyně K. Q., a. s. (dále jen „úpadkyně“).

Soud prvního stupně vyšel z toho, že:

- 1) Žalobce a pozdější úpadkyně uzavřeli komisionářskou smlouvu, jíž se pozdější úpadkyně zavázala vlastním jménem na účet žalobce obchodovat s jeho cennými papíry v rozsahu a za podmínky stanovených smlouvou a všeobecnými smluvními podmínkami pozdější úpadkyně.
- 2) Na majetek úpadkyně byl (usnesením Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 22. března 2002, sp. zn. 46 K 6/2002) prohlášen konkurs a správcem konkursní podstaty byl ustanoven žalovaný.
- 3) Ve výpisu z „úctu zákazníka“ (vedeného úpadkyní podle komisionářské smlouvy), pořízeného po prohlášení konkursu žalovaným, je uvedeno, že žalobce má na účtu zůstatek 22.929,78 Kč. Výpis neobsahuje žádnou „zmínku o tom, že by žalobce disponoval“ se spornými akciemi, resp. že by sporné akcie byly nakoupeny.
- 4) Sporné akcie žalovaný pojal do soupisu majetku konkursní podstaty úpadkyně.

Podle soudu prvního stupně „žalobce neprokázal, že by na jeho účtu bylo 13 akcií M. B., a. s. tak, jak tvrdil v žalobě, a neunesl tak břemeno tvrzení ani břemeno důkazní“.

V záhlaví označeným rozsudkem změnil Vrchní soud v Praze k odvolání vedlejšího účastníka na straně žalobce rozsudek soudu prvního stupně tak, že 3 kusy sporných akcií vyloučil z konkursní podstaty úpadkyně.

Odvolací soud zopakoval důkaz výpisem „z účtu úpadkyně vedeného podle komisionářské smlouvy“, podle kterého činil ke dni prohlášení konkursu na úpadkyně celkový stav účtu žalobce 20.000,- Kč, z toho cenné papíry představuje 13 kusů akcií M. B., a. s., a zbývá 9.929,78 Kč.

Maje za nesporné, že žalobce jako komitent a úpadkyně jako komisionářka uzavřeli komisionářskou smlouvu, již se úpadkyně zavázala vlastním jménem na účet žalobce obchodovat s cennými papíry v rozsahu a za podmínek stanovených smlouvou, uzavřel, že „žalobce vyvrátil právní domněnku zakotvenou v § 58 odst. 7 zákona“ č. [591/1992](#) Sb., o cenných papírech, „ve znění platném ke dni uzavření komisionářské smlouvy“ a „vlastníkem sporných akcií ke dni prohlášení konkursu byl žalobce a je jím stále, takže není dán právní důvod jejich zápisu do soupisu konkursní podstaty úpadkyně“.

Cituje ustanovení § 28 odst. 3 zákona o cenných papírech a ustanovení § 583 odst. 1 a § 585 obchodního zákoníku a odkazuje na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. října 2004, sp. zn. 29 Odo 1/2004, odvolací soud uvedl, že „komisionář se nikdy nestává vlastníkem věci či práva nebo jiné majetkové hodnoty, které obstará pro komitenta, a nepřichází v úvahu převod vlastnických práv. .... V daném případě se tedy vlastníkem sporných akcií stal žalobce v okamžiku, kdy je zapsalo Středisko cenných papírů na účet úpadkyně - komisionářky, a to bez ohledu na to, že úpadkyně nesplnila svojí zákonnou povinnost stanovenou v § 32 odst. 3 zákona o cenných papírech“.

V řízení bylo prokázáno, že úpadkyně byla komisionářkou žalobce, pro kterého za jeho finanční prostředky vlastním jménem obstarala sporné zaknihované akcie. Žalovaný neprokázal, že by akcie vedené na jejím účtu úpadkyně zakoupila za jiné finanční prostředky. V okamžiku, kdy sporné akcie úpadkyně pro žalobce vlastním jménem a za jeho finanční prostředky obstarala jako komisionářka a akcie byly zapsány na účet úpadkyně ve Středisku cenných papírů, stal se jejich majitelem žalobce, protože v řízení bylo prokázáno, že sporné akcie úpadkyně nezakoupila pro sebe, nýbrž pro žalobce jako komitenta na základě komisionářské smlouvy.

„Tento závěr“ - pokračoval odvolací soud - „nemusí být v rozporu s argumentací“ žalovaného, podle níž „soudy v jiných řízeních dovodily, že takové akcie nejsou zákaznickým majetkem ve smyslu § 81b zákona o cenných papírech, ve znění platném ke dni uzavření komisionářské smlouvy“. „Toto ustanovení na problematiku daného sporu zcela přesně nedopadá, neboť ... pojem zákaznický majetek je ... definován jen pro účely odpovědnosti G. f. o. s c. p.“ (dále jen „G. f.“) „za závazky obchodníka“.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný dovolání, jehož přípustnost opírá o ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), namítaje, že řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, a že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení, tedy uplatňuje dovolací důvody vymezené v ustanovení § 241a odst. 2 o. s. ř, a navrhuje, aby Nejvyšší soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Dovolatel namítá, že odvolací soud nesprávně postupoval při opakování důkazu, když neprovedl důkaz všeobecnými smluvními podmínkami úpadkyně, které výslovně umožňovaly provádění obchodů nejen jménem úpadkyně na účet klienta, ale také jménem a na účet úpadkyně. Na základě takto chybně provedeného dokazování pak dospěl (na rozdíl od soudu prvního stupně) k nesprávnému závěru, podle kterého sporné akcie úpadkyně nakoupila svým jménem na účet žalobce, z čehož dovodil, že žalobci jakožto komitentu svědčí vlastnické právo k těmto akciím.

Zdůrazňuje, že v řadě rozhodnutí, na která v průběhu řízení poukazyval, dospěly soudy k závěru, že k akciím - byť byly v interní evidenci (tzv. subportfoliu) přiřazeny k jednotlivým zákazníkům - nenabýli zákazníci vlastnické právo, neboť je úpadkyně zakoupila sice za prostředky zákazníků, ale svým jménem a na svůj účet. „Na této premise je postaveno vyplácení náhrad poškozeným zákazníkům z G. f.“ v několika tisících soudních sporech vedených zákazníky proti G. f.

Za nesprávný označuje dovolatel také názor odvolacího soudu, podle něhož jeho rozhodnutí o vyloučení sporných akcií z konkursní podstaty úpadkyně nemusí být v rozporu s dosavadní

judikaturou soudů, neboť v projednávané věci není řešena otázka rozsahu zákaznického majetku. Při poskytování náhrad z G. f. však byla soudy prejudiciálně řešena otázka, za co, tj. za jaký majetek, náleží zákazníkům náhrada (tedy zda za svěřené finanční prostředky nebo za cenné papíry, za tyto prostředky pořízené). Dospěly-li soudy k závěru, že cenné papíry nabyly úpadkyně na svůj účet, nemůže „jakási zpětně pořizovaná interní evidence ... založit vlastnictví zákazníka k cennému papíru“.

Vedlejší účastník na straně žalobce ve vyjádření k podanému dovolání navrhuje, aby je dovolací soud zamítl.

Dovolání je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř. a je i důvodné.

V obecné rovině je třeba s odvolacím soudem souhlasit, že kupuje-li komisionář zaknihované cenné papíry svým jménem na účet komitenta, nabyvá vlastnické právo k takovým akciím komitent registrací převodu ve prospěch účtu komisionáře u Střediska cenných papírů (§ 583 odst. 1 obchodního zákoníku – dále jen „obch. zák.“, § 21 odst. 1 zákona o cenných papírech; srov. i rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. října 2004, sp. zn. 29 Odo 1/2004, uveřejněný v časopise Soudní judikatura číslo 1, ročník 2005, pod číslem 9).

V projednávané věci však žalovaný u prvního ústního jednání (srov. č. l. 102-106) namítal, že sporné akcie byly v souladu se všeobecnými smluvními podmínkami pořizovány na účet úpadkyně a nejsou zákaznickým majetkem žalobce. Taktéž i z vyjádření vedlejšího účastníka (č.l. 107-112) plyne, že smluvní podmínky umožňovaly úpadkyni provádět obchody vlastním jménem a na vlastní účet.

Jestliže odvolací soud bez dalšího vyšel z toho, že mezi žalobcem a úpadkyní byla uzavřena komisionářská smlouva a úpadkyně tudíž nabyly sporné akcie na účet žalobce, aniž se vypořádal s výše uvedeným, pomínil rozhodné skutečnosti významné pro posouzení projednávané věci a jeho rozhodnutí není již z tohoto důvodu správné. Pokud by totiž nebylo možné na základě důkazů provedených při respektování omezení plynoucích z ustanovení § 118b o. s. ř. uzavřít, že úpadkyně obstarala sporné akcie na účet žalobce, shora uvedené právní závěry o nabytí vlastnictví komitentem by se v projednávané věci nemohly prosadit a odvolací soud by musel posoudit, zda žalobce unesl důkazní břemeno ve vztahu ke svému tvrzení o vlastnictví sporných akcií. Dovolací důvod vymezený v ustanovení § 241a odst. 3 o. s. ř. (jež dovolatel z obsahové hlediska vystihuje argumenty, které pojí /nesprávně/ s dovolacím důvodem podle ustanovení § 241a odst. 2 písm. a/ o. s. ř.) je tudíž dán.

Taktéž v rovině právního posouzení napadené rozhodnutí neobstojí.

Jak plyne z ustanovení § 81b odst. 1 zákona o cenných papírech, naposledy ve znění zákona č. [362/2000](#) Sb. (jež Nejvyšší soud vyložil v rozsudku uveřejněném pod číslem 61/2007 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek – dále jen „R 61/2007“), zákaznickým majetkem jsou veškeré peněžní prostředky a veškeré investiční instrumenty svěřené obchodníkovi s cennými papíry na základě smlouvy o poskytnutí investiční služby ve smyslu ustanovení § 8 zákona o cenných papírech, a rovněž veškeré peněžní prostředky a investiční instrumenty nabyté použitím těchto peněžních prostředků a investičních instrumentů v rámci poskytování investiční služby (bez ohledu na to, zda je obchodník nabyly vlastním jménem na účet zákazníka nebo jménem zákazníka na jeho účet), jakož i výnosy ze svěřených peněžních prostředků a investičních instrumentů. Zákaznický majetek není součástí majetku obchodníka s cennými papíry.

Ačkoliv je třeba přisvědčit odvolacímu soudu, že pojem zákaznického majetku je v zákoně definován pro účely vyplácení náhrad z G. f., jeho závěr o irelevanci vymezení zákaznického majetku pro projednávanou věc nelze akceptovat.

Je-li totiž správný závěr přijatý soudy v řízeních vedených proti G. f. (jímž argumentoval žalovaný), že sporné akcie nejsou zákaznickým majetkem, ač byly pořízeny za prostředky svěřené zákazníkem pozdější úpadkyni na základě smlouvy o poskytnutí investiční služby, neboť je pozdější úpadkyně koupila svým jménem na svůj účet (k tomu srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. června 2009, sp. zn. 29 Cdo 495/2009), pak nemůže současně obstát závěr, že sporné akcie byly pořízeny za svěřené finanční prostředky na účet zákazníka a jsou proto vlastnictvím zákazníka (v takovém případě by totiž bylo nutno uzavřít, že jsou součástí zákaznického majetku).

Akcie, které se nestaly součástí zákaznického majetku (neboť nebyly pořízeny na účet zákazníka ani na něj nebyly posléze převedeny), nemohou tudíž být vlastnictvím zákazníka (a proto součástí zákaznického majetku zůstávají prostředky svěřené zákazníkem a použité pozdější úpadkyní pro koupi akcií na vlastní účet). A naopak akcie pořízené na účet zákazníka za prostředky svěřené pozdější úpadkyni zákazníkem na základě smlouvy o poskytnutí investiční služby jsou ve vlastnictví zákazníka a – jak plyne z definice zákaznického majetku – stávají se jeho zákaznickým majetkem.

Nejvyšší soud proto napadený rozsudek zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 věta za středníkem, odst. 3 věta první o.s.ř.).

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Dovolání](#)
- [Procesní společenství účastníků](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Odpovědnost za škodu](#)
- [Konkurs \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Mzda \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oddlužení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Význam řízení](#)
- [Vzájemné plnění \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)